

Kúria Gfv. 30.223/2024/5.

Felelősség szerződésen kívül okozott kárért

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

végzése:

Az ügy száma: Gfv.VI.30.223/2024/5.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: ...

A felperes jogi képviselője: Ormai, Papp, Czike és Társai CMS Cameron Mckenna Nabarro Olswang LLP Ügyvédi Iroda

Az alperes: ...

Az alperes jogi képviselője: Szecskay Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Boronkay Miklós ügyvéd)

A per tárgya: versenyjogi jogsértéssel okozott kár megtérítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla, 20.Gpkf.43.210/2021/13. számú végzés

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék, 31.G.40.582/2020/13. számú végzés

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős végzést hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az Európai Bizottság 2016. június 19-én elfogadott, A... számú versenyügyben hozott jogerős határozata megállapította, hogy a h... székhelyű alperes több más vállalkozással együtt 1997. január 17-én kezdődő és 2011. január 18-áig tartó időszakban kartellt valósított meg, amikor az Európai Gazdasági Térségben a közepes és nehéz tehergépkocsikra vonatkozó bruttó listaárak szintjét összehangolta, ezzel folytatólagos módon megsértve az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikkében és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás 53. cikkében foglalt tilalmakat.

[2] A felperes a M...-C... tartozó tagvállalkozások végső irányítója. A felperes részben magyarországi, részben külföldi székhelyű leányvállalatai az Európai Bizottság hivatkozott határozatában megállapított jogsértés időszaka alatt összesen 7... kamiont vásároltak vagy lízingeltek az alperestől.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[3] A felperes keresetében kártérítés jogcímén 488.386 euró és járulékai megfizetésére kérte az alperest kötelezni arra hivatkozással, hogy olyan mértékű kár érte, amely megfelel azon többletköltségnek, amelyet a leányvállalatai a Bizottság által megállapított versenyellenes magatartás miatt jogalap nélkül kifizettek. Előadta, hogy a M...-C... tartozó tagvállalkozásokkal egy gazdasági egységet képez, amelyre tekintettel végső károsultként jogosult érvényesíteni a kartell folytán elszenvedett károk megtérítése iránti igényét. A magyar bíróság joghatóságát az Európai Parlament és a Tanács polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2012. december 12-i 1215/2012/EU számú rendeletének (a továbbiakban: Brüsszel Ia. Rendelet) 7. cikk 2. pontjára, a káresemény bekövetkezésének helyére alapította. Álláspontja szerint a káresemény bekövetkezése helyének - hivatkozva egyebek mellett az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) 2019. július 29-i C-451/18. számú Tibor-Trans ügyben hozott ítéletre (EU:C:2019:635., a továbbiakban: Tibor-Trans ítélet) is - az tekintendő, ahol a kárt szenvedett felperes székhelye, gazdasági tevékenységének, vagyoni érdekeltségeinek központja található.

[4] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen joghatósági kifogást terjesztett elő. Kifejtette, hogy az általános szabályok a holland bíróságok joghatóságát alapozzák meg, a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontját pedig az EUB gyakorlata értelmében szűken kell értelmezni. Közvetett kár, illetve tisztán pénzügyi veszteség nem alapoz meg joghatóságot, ahogyan a felperesi vagyon központjának helye sem.

Az első- és a másodfokú végzés

[5] Az elsőfokú bíróság végzésével az eljárást a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 240. § (1) bekezdés *b*) pontja és *bb*) alpontja alapján hivatalból megszüntette. Határozatának indokolásában hangsúlyozta, hogy az EUB irányadó gyakorlata szerint a különös joghatósági okok fennállását megszorítóan kell értelmezni. A kár bekövetkezési helyének meghatározása szempontjából csak a károkozó cselekmény közvetlen károsultjánál fellépő kár vehető figyelembe, nem adhat alapot a joghatóság megállapítására az a hely, ahol a közvetlen károsult által elszenvedett kárral összefüggésben további károsultaknak keletkezett kára. Rámutatott, hogy az ügy megítélése szempontjából meghatározó jelentőségű az EUB C-220/88. számú ítélete (1990. január 11-i Dumez és társai ítélet, EU:C:1990:8, a továbbiakban: Dumez és társai ítélet), mivel abban az eljárásban szintén egy anyavállalat kívánta érvényesíteni a leányvállalatainál történt károkozásból eredően őt ért károkat, amelyeket az EUB közvetett kárnak minősített. A különös joghatósági szabály alkalmazásának alapja a jogvita és a bíróság közötti szoros kapcsolat, a tág értelmezés a joghatósággal rendelkező bíróságok megsokszorozódásához vezetne, ami akár összeegyeztethetetlen ítéleteket is eredményezhetne.

[6] A Tibor-Trans ítéletet - egyezően az alperes álláspontjával - jelen ügyben nem tekintette alkalmazhatónak. Abban ugyanis a felperes maga szerezte be a kartellárral érintett kamionokat, a perbeli esetben viszont nem a felperes, hanem annak leányvállalatai voltak a kamionok beszerzői. A felperes anyavállalatként legfeljebb közvetett károsultnak minősül. Ezzel szemben az EUB C-352/13. számú ítélete (2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet, EU:C:2015:335; a továbbiakban: CDC ítélet) irányadó abban a tekintetben, hogy a „kár bekövetkeztének helyét” illetően megállapította, hogy a káresemény helyét minden egyes kártérítési követelés tekintetében vizsgálni kell, és ez nem lehet más, mint az a hely, ahol az állítólagos kár ténylegesen megvalósult. Az elsőfokú bíróság indokolása szerint, bár jelen perben a felperes a magyarországi székhelyű leányvállalata által elszenvedett kárt is érvényesíti, azonban a kereseti kérelme egységes. A külföldi székhelyű leányvállalatok beszerzéseiből eredő károk esetében a magyar bíróság joghatósága bizonyosan nem áll fenn, és a m... székhelyű leányvállalatnál keletkezett kár tekintetében sem vehető figyelembe az anyavállalati minőségre hivatkozással a felperesi székhely mint joghatóságot megalapozó kapcsolótényező.

[7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság végzésével a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasította és az elsőfokú bíróság végzését - annak helyes indokaira utalással - helybenhagyta. A fellebbezésben írtakra tekintettel hangsúlyozta, hogy az uniós jogalkalmazás az „egyetlen gazdasági egység” doktrínáját kifejezetten a versenyjogi jogsértés megállapítása, és az annak következtében felmerülő közjogi és magánjogi felelősség körében dolgozta ki és alkalmazza. A joghatósági szabályok azonban nem használják a vállalkozás fogalmát. A Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja szempontjából a kár bekövetkezése helyének van jelentősége, amelynek megítélése során a károsult - és nem a vállalkozás - székhelyére, tevékenységére, az általa kötött ügylet körülményeire kell figyelemmel lenni. A joghatósági szabályok körében tehát a vállalkozás fogalmának és az „egyetlen gazdasági egység” doktrínájának nincs jelentősége; nem befolyásolja a joghatóság kérdését, hogy a károsult jogalany felett mely jogalanynak van irányítási joga.

[8] Nem osztotta a másodfokú bíróság a Tibor-Trans ítélet felperes általi értelmezését sem. A felperes nem volt figyelemmel ugyanis egyrészt arra, hogy az abban adott jogértelmezés csak „az alapügyben szóban forgóhoz hasonló” helyzetekre vonatkozik, és abban az ügyben egy m... székhelyű cég m... székhelyű márkakereskedőtől, m... székhelyű lízingcégek közreműködésével szerzett be gépjárműveket. A perbeli esetben azonban sem a gépjárműveket beszerző társaságok, sem a márkakereskedők, sem a lízingcégek nem m... székhelyűek, és az ügyleteket nem M... kötötték. Nem volt figyelemmel a felperes arra a körülményre sem, hogy az EUB ítélete a jogsértéssel érintett piacot azzal a hellyel azonosítja, ahol a torzított piaci árakat alkalmazták. Ez pedig az a hely, ahol a konkrét esetben, a konkrét tehergépjárművek értékesítése során alkalmazták a torzított piaci árakat, ami jelen ügyben nem M...

[9] A jogerős végzésben írtak szerint az EUB állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontja különös joghatósági szabályának alapja a jogvita és az azt elbíró bíróság közötti különösen szoros kapcsolat fennállása, amely a megfelelő igazságszolgáltatásra és a hatékony eljárás szervezésre tekintettel igazolja a joghatóság e bíróság számára való biztosítását. A perbeli esetben ilyen jellegű szoros kapcsolatot pusztán az irányítási jogokkal rendelkező társaság székhelye nem alapoz meg. A bíróságnak ugyanis a perben adott esetben M... kívüli székhelyű jogalanyok M... kívüli ügyleteit és tevékenységét kellene vizsgálnia, M... kívüli piac működésének gazdasági elemzését kellene elvégeznie, és ebben a körben bizonyítást lefolytatnia. Ehhez képest a felperes m... székhelye semmilyen szempontból nem növelné az eljárás hatékonyságát.

[10] A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság által a CDC ítélet kapcsán kifejtetteket is. Ennek az ügynek a jelentősége abban áll, hogy a kár bekövetkezésének helye mint joghatósági kapcsolóelv nem változtatható meg sem az engedményezés ügyletével, sem a joghatósági szabályok által nem ismert „egyetlen gazdasági egység” doktrínájának a károsulti oldalon történő alkalmazásával. Helytállóan utalt az elsőfokú bíróság a Dumez és társai ítéletre is, amelyben az EUB úgy ítélte meg, hogy az adott esetben állított kár csak közvetett következménye a leányvállalatok veszteségeinek, ilyen esetben pedig az anyavállalat székhelye nem alapozza meg a joghatóságot. A joghatóság szempontjából tehát annak van jelentősége, hogy a közvetlen károsulttal szemben hol fejtette ki a károkozó magatartás a káros hatásait. E jogértelmezés alapján nem fogadható el a felperes érvelése, amely szerint maga választhatja meg, hogy az egyes érintett tagállamokban érvényesíti-e külön-külön az igényeit, vagy pedig együttesen, az „egyetlen gazdasági egység” szerinti tagállam bírósága előtt.

[11] A másodfokú bíróság nem tartotta szükségesnek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, mert úgy ítélte meg, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikkének 2. pontját az EUB már számos határozatában értelmezte, amelyekből egyértelműen megállapítható a kérdéses rendelkezés EUB által meghatározott, jelen ügyben irányadó helyes tartalma. Rámutatott, önmagában az a körülmény, hogy a peres felek eltérően értelmezik az EUB határozatait, nem indokolja az EUMSZ 267. cikke szerinti eljárást.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[12] A jogerős végzés ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, egyben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is. Felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés elsőfokú végzésre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a magyar bíróságok joghatóságának megállapítását, valamint erre figyelemmel az elsőfokú bíróság utasítását kérte a keresete érdemi elbírálására; másodlagosan az elsőfokú bíróság, míg harmadlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős végzés a Brüsszel Ia. Rendelet téves értelmezésén alapul, valamint sérti a Pp. 130. § (2) bekezdését.

[13] A felperes kifejtette, hogy az EUB a C-30/20. számú (2021. július 15-i Volvo és társai ítélet, EU:C:2021:604; a továbbiakban: Volvo és társai ítélet) megerősítette a Tibor-Trans ítélet azon levezetését, miszerint a Bizottság kamionkartell ügyben hozott határozatából az következik, hogy az állítólagos kárt okozó, az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértés az EGT egész piacára kiterjedt, tehát a verseny torzulását eredményezte e piacon. Ilyen körülmények között úgy kell tekinteni, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikke 2. pontjának alkalmazásában a kár bekövetkezésének helye ezen a piacon található. A Bizottság a jogsértés szempontjából földrajzi piacként tehát az egész EGT területét határozta meg, amely valamennyi, jelen per tárgyát képező követelés helyét egységesen magában foglalta. Ezért európai károkozásról beszélhetünk, amelynek érvényesítése során funkciójukat vesztik a kár bekövetkezésének helyéhez kapcsolódó hagyományos joghatósági szempontok. A Volvo és társai és a Tibor-Trans ítéletekben foglaltak egybevetésével ugyanis az EUB közvetlen joghatóságot teremtett meg M... tekintetében a kár bekövetkezésének helyeként a kamionkartell ügyben. Így nincs jelentősége annak, hogy az EGT-n belüli beszerzések pontosan melyik tagállamban történtek, valamint e joghatósági ok a közvetlen szerződéses jogviszonyt sem követeli meg az alperes és a felperes között. Ugyanígy nem bír relevanciával, hogy az érintett piacon belül hol történt a vásárlás, hiszen mindenhol azonosan torzított árak jelentkeztek.

[14] A felperes kifejtette, hogy a Tibor-Trans ítéletből a joghatóság kapcsán egy hármas kritériumot megkövetelő teszt olvasható ki a káresemény bekövetkezése helyének megítéléséhez: a jogsértés az EUMSZ 101. cikkén alapul; a jogsértéssel érintett piac helye magában foglalja az adott tagállam területét; és a károsult állítása szerint a kár az adott helyen következett vagy következhetett be. E hármas kritériumrendszer a felperes megítélése szerint a jelen esetben maradéktalanul teljesült, így a magyar bíróságok joghatósága közvetlenül megállapítható a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontja értelmében. Minden további követelmény meghatározása a joghatóság kapcsán már sértené az uniós jogot.

[15] A felperes előadása szerint a Volvo és társai ügyben ugyanakkor az EUB a Tibor-Trans ügy tapasztalataiból kiindulva nyilvánvalóvá tette azt is, hogy Brüsszel Ia. Rendelet és az EUMSZ összeolvasásával a joghatóságot az érintett piacon belül megalapozhatja a vállalkozás székhelye, amennyiben több helyen történtek a jogsértéssel érintett termékek vásárlásai. Az EUB szerint a joghatóság megítélésekor nem lehet különbséget tenni az érintett piacon belüli többes beszerzések esetén.

[16] A felperes a felülvizsgálati kérelmében vitatta a másodfokú bíróság azon megállapítását, amely szerint a felperes csupán a közvetett kárát érvényesíti jelen ügyben, amely nem szolgálhat a joghatóság alapjául; továbbá, hogy a felperes közvetlen károsult minőségét a gazdasági egység doktrínája sem alapozhatja meg, mert az csupán a károkozói oldalon elfogadott. E körben hivatkozott az EUB C-724/17. számú ítéletére (2014. március 14-i Skanska ítélet, EU:C:2019:204), amely álláspontja szerint egyértelműen beemelte a joghatósági szabályok értékelési körébe a versenyjog vállalkozás fogalmát is azzal, hogy a kártérítési keresetet megindító félre is kiterjesztette azt, amely a teljes cégcsoportot magában foglalja. Ezt erősíti továbbá az Volvo és társai ítélet is, amely tovább egyértelműsítette, hogy a joghatósági szabályok megítélésekor a versenyjogi vállalkozás fogalmát a felperesre is szükséges érteni, hiszen a károsultat következetesen a versenyjogi definíció értelmében vállalkozásként hivatkozta. Az EUB előtt a Sumal ügyben C-882/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásban a főtanácsnoki vélemény tovább értelmezte a gazdasági egység fogalmát. E szerint nem csupán a versenyhatósági határozatban marasztalt anyavállalat, hanem – gazdasági egység lévén – a leányvállalat ellen is megindítható magánjogi kártérítési per.

[17] A felperes vitatta továbbá az másodfokú bíróságnak a CDC ítélettel kapcsolatos indokolását is. Álláspontja szerint a jelen eljárásban – mint a M...-C... gazdasági egységének irányítója – közvetlen károsultként kívánja érvényesíteni kártérítési igényét, amely tehát – szemben a CDC ügy felperesével – nem származtatott követeléseken alapul.

[18] A felperes hangsúlyozta, hogy a versenyjogi jogsértéseken alapuló kártérítések esetében a vállalkozás, illetve az „egyetlen gazdasági egység” terminológiája az 1/2003/EK rendelet szerinti tartalommal bírnak valamennyi jogkérdés megítélése során, amely általános szabály alól nincs lehetőség a joghatóság kérdését kivételként kezelni. Amennyiben az alperesi (a felelősségi) oldalon irányadó és alkalmazandó az „egyetlen gazdasági egység” és a versenyjogi vállalkozás fogalma a kártérítési keresetek megítélése során, úgy mindennek azonosan a felperesre és a károkozás hatásainak értékelésére is irányadónak kell lennie, következésképpen a kár bekövetkezési helyének megítélése során ezen speciális versenyszabályokra tekintettel kell eljárni. Ekként az eljáró bíróságok nem csupán félreértelmezték az uniós joggyakorlatot, hanem a versenyjogi fogalmak és a joghatóság kapcsán is alapjaiban hibás megközelítést alkalmaztak.

[19] Hangsúlyozta, bár önmagában is megalapozza a magyar bíróságok joghatóságát a kamionkartell egyértelmű hatása a magyar piacra, amely piacon a felperes gazdasági egységének központja található, ugyanakkor az eljáró bíróságok kizárólag a külföldi beszerzéseket tekintették relevánsnak a joghatóság megítélése szempontjából és magyar beszerzések tényét másodlagosan kezelték. Jelen esetben azonban a magyar bíróságok joghatóságát az is kétségekívül megalapozza, hogy a felperes magyar leányvállalata is szerzett be alperesi kamionokat M... területén. A részleges megszüntetés lehetőségének hiánya éppen azt követelte volna meg, hogy az egy tőről fakadó további követelések esetében a nemzetközi magánjog szabályai szerint járjon el a bíróság, miközben a magyar követelések elbírálásának kötelezettsége alól nem jelenthet mentesülést ezen szorosan kapcsolódó elemek megítélése.

[20] A felperes egyebekben részletesen érvelt a másodfokú bíróság azon megállapításával szemben is, amely szerint a magyar bíróság eljárása M... kívüli székhelyű jogalanyok M... kívül megkötött és teljesített gépjárműbeszerzésre vonatkozó szerződésai folytán felmerült károk esetében nem eredményez hatékony eljárásszervezést, sőt kifejezetten ennek ellenében hat. Kifejtette, hogy az európai jog megköveteli az egységes és hatékony magánjogi jogérvényesítést, és a másodfokú bíróság álláspontja ezzel ellentétes. Kiemelte, hogy az általa megfogalmazott tág megközelítés valójában nem mond ellent a Brüsszel Ia. Rendelet preambulumban megfogalmazott jogalkotói céloknak sem.

[21] A felperes a jogerős végzést amiatt is jogszabálysértőnek tartotta, mert a másodfokú bíróság nem tett eleget az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének megtagadása során az indokolási kötelezettségének. Továbbra is fenntartotta emellett az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontjának értelmezése tárgyában arra az esetre nézve, amikor a felperes székhelye szerinti tagállam részét képezi a jogerősen megállapított jogsértéssel érintett piacnak.

[22] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős végzés hatályban fenntartását kérte. Hangsúlyozta, a felperes nem támadta a teljes permegszüntetést és a Pp. 242. §-ának jogerős végzés szerinti alkalmazását, illetve a felperes által javasolt jogértelmezés elfogadása esetén is a jelen eljárás teljes megszüntetésének lenne helye. Az EUB részletes esetjoga alapján a perbeli joghatósági kérdés egyértelműen és megnyugtatóan megválaszolható, az „egyetlen gazdasági egység” elmélete nem alkalmas a magyar bíróságok joghatóságának megalapozására. Véleménye szerint nincs szükség előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére, előterjesztés esetén azonban a felperes által javasolt kérdésnél részletesebb, a joghatóság szempontjából releváns valamennyi körülményt tartalmazó kérdés megfogalmazása lenne szükséges.

Eljárási kérdések és az EUB C-425/22. számú ítélete

[23] A Kúria a Gfv.VI.30.471/2021/2. számú végzésében az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességére tekintettel a felülvizsgálatot engedélyezte [Pp. 409. § (2) bekezdés c) pont].

[24] A Kúria a Gfv.VI.30.471/2021/9. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást felfüggesztette az EUB előtt C-425/22. számon kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, tekintettel arra, hogy a felperesnek a jelen per alperesétől eltérő alperes elleni perében indult felülvizsgálati eljárásban azonos jogkérdés tekintetében kezdeményezte az EUB döntéshozatali eljárását.

[25] Az EUB a 2024. július 4-én kihirdetett C-425/22. számú ítéletében (2024. július 4-i MOL ítélet, EU:C:2024:578; a továbbiakban MOL ítélet) a hozzá intézett kérdésekre az alábbi választ adta: a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontját akként kell értelmezni, hogy „a hely, ahol a káresemény bekövetkezett” fogalma nem terjed ki azon anyavállalat székhelyére, amely kártérítési keresetet indít a harmadik személy EUMSZ 101. cikkbe ütköző versenyellenes magatartása következtében kizárólag a leányvállalatánál bekövetkezett károk megtérítése iránt, még akkor sem, ha azt állítják, hogy ezen anyavállalat és e leányvállalatok egyetlen gazdasági egységet képeznek.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] A MOL ítélet meghozatalát követően folytatódó eljárásban a Kúria a jogerős végzést a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[27] A felülvizsgálati eljárásban a Kúriának elsődlegesen abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontja alapján – a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból – megalapozza-e a magyar bíróság joghatóságát a hollandiai székhelyű alperes ellen a leányvállalatoknál bekövetkezett károk megtérítése iránt indított perben az anyavállalat székhelye mint a kár bekövetkezésének a helye.

[28] A felperes a felülvizsgálati kérelmében is fenntartott jogi álláspontját – hivatkozva az EUB véleménye szerint azt alátámasztó joggyakorlatára – egyrészt arra alapította, hogy amennyiben a felelősségi oldalon irányadó és alkalmazandó az „egyetlen gazdasági egység” és a versenyjogi vállalkozás fogalma a kártérítési keresetek megítélése során, úgy mindennek azonosan a károsultra és a károkozás hatásainak értékelésére is irányadónak kell lennie a joghatóság megítélésekor. Hivatkozott másrészt arra is, hogy a Bizottság határozata az egész EGT területét jogsértéssel érintett piacnak minősítette, amelynek M... is része, következésképpen M... is a jogsértéssel érintett piacnak tekintendő.

[29] A fenti kérdés megválaszolása az uniós jog értelmezését igényelte, amelyre az EUMSZ 267. cikke alapján az EUB rendelkezik hatáskörrel, amely az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatával egyértelműsíti és meghatározza az uniós szabályok tartalmát és hatályát úgy, ahogyan azt már annak hatályba lépésétől kezdve értelmezni és alkalmazni kell (2013. március 21-i RWE Vertrieb ítélet, C-92/11, EU:C:2013:180 99. pont).

[30] Az EUB MOL ítélete a felperes téves álláspontjának alapjául felhozott érveire is kiterjedően egyértelművé tette, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontjában meghatározott különös joghatóság az adott tényállásra nem alkalmazható.

[31] A felperes „egyetlen gazdasági egység (helyesen: „gazdasági egység”)” doktrínájának fordított alkalmazására vonatkozó érveivel szemben a Kúria utal az EUB ítéletében tett alábbi megállapításaira.

[32] A kár bekövetkezésének helye alapján vagy az a bíróság rendelkezik joghatósággal és illetékességgel, amelynek illetékességi területén a felperes állítása szerint a károsult leányvállalat a kartell megállapodással érintett termékeket megvásárolta vagy lízingelte, vagy e leányvállalat által több helyen megvalósított vásárlás vagy lízingelés esetén az a bíróság, amelynek illetékességi területén e leányvállalat székhelye található (MOL ítélet 31. pont). A felperes érvelése, miszerint az anyavállalat székhelyét kell figyelembe venni a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében vett azon „helyként, ahol a káresemény bekövetkezett”, ellentmond a joghatósági szabályokkal kapcsolatos, a közelségre és kiszámíthatóságra vonatkozó célkitűzésnek, valamint az eljáró bíróság és az alkalmazandó jog közötti összhang célkitűzésének (MOL ítélet 37. pont). Következésképpen a joghatósági szabályokkal kapcsolatos, a közelségre és kiszámíthatóságra vonatkozó célkitűzéssel, valamint az eljáró bíróság és az alkalmazandó jog közötti összhang célkitűzésével, továbbá valamely gazdasági egység tagját ért versenyjogi jogsértésből fakadó jogok érvényesítése akadályainak hiányával ellentétes a „gazdasági egység” fogalmának fordított alkalmazása a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében vett azon „hely, ahol a káresemény bekövetkezett” meghatározása érdekében (MOL ítélet 44. pont).

[33] Nem alapozza meg a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontjának alkalmazhatóságát a felperesnek a kár bekövetkezésének helye és az érintett piac szoros összefüggéseivel kapcsolatos érvelése sem. A Brüsszel Ia. Rendeletben a joghatóságra vonatkozó szabályok azt határozzák meg, hogy valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy melyik tagállamban perelhető. Abból, hogy a Bizottság határozata szerint a jogsértéssel érintett piac a teljes Európai Gazdasági Térség területét lefedte, nem következik, hogy az alperes erre hivatkozással bármelyik tagállamban perelhető lenne.

[34] Az EUB a MOL ítéletében utalt arra, hogy a Tibor-Trans ítélet 33. pontjában – amely ugyanazon versenyjogi jogsértésre vonatkozott, mint amely az alapeljárásban szerepel – már pontosította, hogy amennyiben a versenyellenes magatartással érintett piac abban a tagállamban található, amelynek területén a hivatkozott kár állítólag bekövetkezett, akkor úgy kell tekinteni, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikke 2. pontjának alkalmazásában a kár bekövetkezésének helye ebben a tagállamban található (MOL ítélet 27. pont). A „hely, ahol a káresemény bekövetkezett” fogalma nem értelmezhető olyan mértékben kiterjesztő módon, hogy bármilyen olyan helyet magában foglaljon, ahol megjelenhetnek az olyan cselekmény hátrányos következményei, amelyet egy másik helyen már ténylegesen bekövetkezett kárt okozott (MOL ítélet 28. pont).

[35] Az EUB visszautalva továbbá a Tibor-Trans ügyben hozott ítéletének 34. pontjára kimondta azt is, hogy a joghatósági szabályokkal kapcsolatos közelségre és kiszámíthatóságra vonatkozó célkitűzéseket illetően az ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy egyrészt az érintett piac szerinti tagállam bíróságai vannak a legmegfelelőbb helyzetben a kártérítés iránti ilyen kérelmek elbírálására, másrészt pedig a versenyellenes magatartást tanúsító gazdasági szereplő észszerűen számíthat arra, hogy azon hely bíróságai előtt perlik, ahol a magatartásával a tisztességes versenyre vonatkozó szabályokat megsértette (MOL ítélet 38. pont). Az eljáró bíróság és az alkalmazandó jog közötti összhang célkitűzésével kapcsolatban a kár bekövetkezési helyének az érintett piac alapján történő meghatározása összhangban van a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma II rendelet) (7) preambulumbekzdésében szereplő követelményekkel, mivel e rendelet 6. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerint a versenykorlátozó magatartással összefüggő kár megtérítése iránti keresetekre azon ország joga alkalmazandó, amelynek piaca érintett vagy érintve lehet (MOL ítélet 40. pont).

[36] Az EUB az ítéletében kitért arra is, hogy joghatósági szabályok nem akadályozzák meg a versenyellenes magatartás állítólagos károsultjait abban, hogy kártérítés iránti jogukat érvényesítsék. A Brüsszel Ia. Rendeletből eredő általános joghatósági szabály szerint az ilyen jogsértés károsultjai bármikor a jogsértés elkövetőjének lakóhelye (székhelye) szerinti bírósághoz fordulhatnak a 4. cikk (1) bekezdése alapján (MOL ítélet 41-42. pont). A Kúria hangsúlyozza, a jogerős végzés helytálló megállapítása szerint a felperes által kiemelten állított pergazdaságossági és hatékonysági érveknek a joghatóság megítélése körében nincs ügydöntő jelentőségük.

[37] Az EUB a MOL ítéletében a joghatósággal kapcsolatban valamennyi olyan érvre kitért, amit a felperes a felülvizsgálati kérelmében előadott. Az EUB határozata – az alapjogvitában bármely fokon eljáró, így az előterjesztő – bíróságra kötelező, és irányadó minden más hasonló tényállás eldöntésére is. Ha az EUB ítélkezési gyakorlata egyértelmű választ adott az uniós jog értelmezésével kapcsolatos valamely kérdésre, a nemzeti bíróságnak meg kell tennie mindent, ami az uniós jog ezen értelmezésének érvényre juttatásához szükséges (lásd ebben az értelemben: 2016. április 5 i PFE ítélet, C 689/13, EU:C:2016:199, 42. pont). Az EUB által adott jogértelmezés mindenben találkozik a Kúria „gazdasági egység” versenyjogi fogalma és ennek a joghatóságra történő kihatása körében elfoglalt jogi álláspontjával. Erre tekintettel a Kúria megállapította, hogy nem alapozza, nem alapozhatja meg a jogerős végzésnek a felperes felülvizsgálati kérelmében állított, a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontját sértő jellegét az általa az EUB korábbi ítéleteire való téves hivatkozása, illetve e határozatoknak az EUB jogértelmezésével ellentétes interpretációjára felépített álláspontja, erre tekintettel a Kúria azok részletes vizsgálatát és értékelését mellőzte.

[38] A felülvizsgálati kérelem joghatóságot megalapozó m... beszerzésekre vonatkozó érvelésével szemben a Kúria leszögezi, a felperes a keresetlevelében a magyar bíróság joghatóságát nem erre, hanem kifejezetten arra alapította, hogy a jogvitára – a M...-C... gazdasági tevékenységének székhelye szerint – egységesen a Fővárosi Törvényszék rendelkezik joghatósággal (keresetlevél 55-58. pontok). A felperes a felülvizsgálati kérelmében nem jelölte meg, hogy álláspontja szerint milyen jogszabályt sértett meg a másodfokú bíróság azzal, hogy egyetértve az elsőfokú bíróság álláspontjával a részleges permegszüntetés lehetőségének hiányában „az egy tőről fakadó további követelések tekintetében” nem állapította meg a kereset elbírálására a magyar bíróság joghatóságát, illetve mely „nemzetközi magánjogi szabály” alapján kellett volna eljárnia.

[39] A Kúria utal arra, hogyha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának meg kell felelnie a Pp. 413. § (1) bekezdés b) pontjából fakadó azon követelménynek, hogy megjelöli a jogszabálysértést és a megsértett jogszabályhelyet, valamint kifejti, hogy a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Kúria Gfv.VII.30.577/2016/6. - BH2017.196., Pfv.I.22.488/2016.- BH2018. 53.]. Ezek bármelyikének hiányában az adott hivatkozás érdemben nem vizsgálható (Kúria Pfv.V.20.301/2015. - BH2015.307.). Ezért a Kúria nem vizsgálta a felperes felülvizsgálati kérelmének jogszabályhely feltüntetése nélkül előadott fenti érveit.

[40] A Kúria hangsúlyozza, a Pp. 424. § (1) bekezdés értelmében csak az ügy érdemi elbírálására kiható eljárási szabálysértés alapozhatja meg a jogerős határozat hatályon kívül helyezését. A Pp. 130. § (3) bekezdésének állított megsértése annak kapcsán, hogy a másodfokú bíróság nem indokolta meg a felperes előzetes döntéshozatali indítványának az elutasítását, az adott esetben valósága esetén sem minősülne az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértésnek, mivel a Kúria az EUB előzetes döntéshozatali eljárását jelen ügyre is kiható módon kezdeményezte. Ezért a Kúria csak utal arra, hogy a felperes érvelésével szemben a másodfokú bíróság a végzésében megadta annak indokait, hogy számára az uniós jog értelmezése és alkalmazása miatt nem volt kétséges.

[41] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős végzést a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[42] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a Pp. 405. § (1) bekezdése és 364. §-a folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képviseletével felmerült, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, (5) és (6) bekezdése alapján a kifejtett képviseleti tevékenység munkaigényével arányosan mérsékelt, mérlegeléssel megállapított, áfával növelt összegben felszámított ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárás költséget.

[43] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése és a 391. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[44] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[45] 2016. évi CXXX. törvény 240. § (1) bekezdés b) pont

[46] 1215/2012/EU számú rendelet (Brüsszel Ia. Rendelet) 7. cikk 2. pont

[47] EUB C-425/22. számú ítélet

A döntés elvi tartalma

[48] A Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2 pontja alkalmazhatósága szempontjából olyan vállalatcsoport esetében, ahol az egyes leányvállalatok székhelye az Európai Gazdasági Térség (EGT) különböző tagállamában található, versenyjogi jogsértésre alapított kártérítési perben „a hely, ahol a káresemény bekövetkezett” fogalma nem terjed ki azon anyavállalat székhelyére, amely kártérítési keresetet indít a harmadik személy EUMSZ 101. cikkbe ütköző versenyellenes magatartása következtében kizárólag a leányvállalatainál bekövetkezett károk megtérítése iránt, még akkor sem, ha azt állítják, hogy ezen anyavállalat és e leányvállalatok egy gazdasági egységet képeznek.

Budapest, 2024. december 4.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s. k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s. k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s. k. bíró, Dr. Farkas Antónia s. k. bíró, Dr. Madarász Anna s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

S.K. bírósági ügyinéző
